

UNIVERSITATEA BABEȘ – BOLYAI, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI
STUDII DE SECURITATE

TEZĂ DE DOCTORAT

-REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT-

MANAGEMENTUL COOPERĂRII ȘI
SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE.
STUDIU DE CAZ: HAITI (AYTI)

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Adrian Liviu IVAN

Absolvent:

Drd. Ștefan Iaroslav DANIEL

Cluj-Napoca

2022

CUVINTE – CHEIE: Haiti (Ayti); Eficiența și reforma misiunilor ONU, MINUSTAH; Cooperare și securitate internațională; Poliția Națională Haitiană (PNH); Voodoo; sclav – colonie; arme; dezastre naturale; bande de stradă, violență; corupți;

CUPRINS

CUPRINS	1
INTRODUCERE	6
1. MOTIVAȚIA ALEGERII TEMEI	6
2. NOUȚATEA, ACTUALITATEA, IMPORTANȚA TEMEI.....	8
3. LOCUL TEMEI ÎN CONTEXTUL CERCETĂRILOR ȘTIINȚIFICE DE PROFIL, ÎN CONTEXT INTERDISCIPLINAR ȘI TRANS-DISCIPLINAR	13
4. PREZENTAREA REZULTATELOR CERCETĂRILOR ȘTIINȚIFICE ANTERIOARE REFERITOARE LA TEMA ALEASĂ	15
5. FORMULAREA IPOTEZEI DE CERCETARE ȘI A TEZEI FUNDAMENTALE A LUCRĂRII	15
6. FORMULAREA OBIECTIVELOR PRINCIPALE ALE LUCRĂRII	17
7. PREZENTAREA METODOLOGIEI DE CERCETARE ȘI JUSTIFICAREA METODELOR ALESE	18
8. SCHIȚAREA REZULTATELOR PRECONIZATE	19
CAPITOLUL I	20
ONU ÎN ZONA AMERICII LATINE, A AMERICII CENTRALE ȘI A CARAIBILOR	20
1. CONSIDERAȚII GENERALE	20
2. STRUCTURI DE COOPERARE REGIONALĂ	22
3. INTERVENȚII ONU ÎN AMERICA LATINĂ, AMERICA CENTRALĂ ȘI CARAIBE, CONFORM REZOLUȚIILOR CONSILIULUI DE SECURITATE	29
3.1. <i>El Salvador</i>	35
3.2. <i>America Centrală</i>	42
3.3. <i>Columbia</i>	47
3.4. <i>Republica Dominicană</i>	54
3.5. <i>Cuba</i>	55
3.6. <i>Nicaragua și Honduras</i>	57
3.7. <i>Guatemala</i>	59
3.8. <i>Panama</i>	60
3.9. <i>America Latină</i>	60
4. IDEI DIRECTOARE ȘI PRINCIPII GENERALE ALE IMPLICĂRII ONU ÎN REGIUNE	61

CAPITOLUL II	66
HAITI, PERLA ANTILELOR.....	66
1. POZIȚIONAREA GEOGRAFICĂ, ETIMOLOGIE, IDENTITATE	66
1.1. <i>Haiti – stigmatul celor 4 H</i>	71
2. POPULAȚIILE ORIGINARE.....	72
3. ASPECTE DEMOGRAFICE DIN PERIOADA MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ. ADMINISTRAȚIE, INSTITUȚII	81
4. BICOLORUL HAITIAN: ORIGINI ȘI SIMBOLURI	84
5. CRONOLOGIA MOMENTELOR ISTORICE CHEIE DIN EVOLUȚIA HAITI.....	86
6. SCLAVIA ÎN HAITI	133
7. CULTURA HAITIANĂ, UN AMESTEC ETEROGEN.....	143
8. VODOO, CREȘTINISM ȘI ALTE CULTE ÎN HAITI, ȚARĂ A SINCRETISMULUI RELIGIOS	159
CAPITOLUL III	173
MISIUNILE NAȚIUNILOR UNITE ÎN HAITI.....	173
1. ONU ȘI TIPURI DE ACȚIUNI, RESPECTIV DE MISIUNI	173
1.1. <i>Coronavirus (COVID-19)</i>	180
2. SUCCESIUNEA MISIUNILOR ONU DIN HAITI	181
2.1. <i>ONUVEH – United Nations Observer Group for the Verification of the Elections in Haiti</i>	181
(10 octombrie 1990 – 7 februarie 1991).....	181
2.2. <i>MICIVIH – International Civilian Mission in Haiti / Mission Civile Internationale en Haïti</i>	182
(februarie 1993 -15 martie 2000).....	182
2.3. <i>MNF – Multinational Force / Force Multinationale</i>	184
(19.09.1994-31.03.1995).....	184
2.4. <i>UNMIH (United Nations Support Mission in Haiti) / MINUHA (Mission des Nations Unies en Haïti)</i>	
.....	185
(23 septembrie 1993 – 30 iunie 1996).....	185
2.5. <i>UNSMIH (United Nations Support Mission in Haiti) / MANUH (Mission d’Appui des Nations</i>	
<i>Unies en Haïti)</i>	187
(01 iulie 1996-31 iunie 1997).....	187
2.6. <i>UNTMIH (United Nations Transition Mission in Haiti) / MITNUH (Mission de Transition des</i>	
<i>Nations Unies en Haïti)</i>	188
(01 august 1997-30 noiembrie 1997).....	188

2.7. MIPONUH (<i>United Nations Civilian Police Mission in Haiti</i>) / MIPONUH (<i>Mission de Police Civile des Nations Unies en Haïti</i>).....	189
(01 decembrie 1997 -15 martie 2000).....	189
2.8. MICAH (<i>International Civilian Support Mission in Haiti</i>) / MICAH (<i>Mission Civile Internationale d'Appui en Haïti</i>).....	190
(15 martie 2000 – 16 februarie 2001)	190
2.9. MIFH – <i>Multinational Interim Force for Haiti</i>	192
(29 februarie 2004-29 mai 2004)	192
2.10. MINUSTAH (<i>United Nations Stabilization Mission in Haiti</i>) / MINUSTAH (<i>Mission des Nations Unies pour Stabilisation en Haïti</i>)	192
(1 iunie 2004 – 15 octombrie 2017)	192
2.11. MINUJUSTH- <i>United Nations Mission for Justice Support in Haiti</i>	195
(16 octombrie -15 octombrie 2019)	195
2.12. BINUH (<i>United Nations Integrated Office in Haiti</i>) / BINUH (<i>Bureau Intégré des Nations Unies en Haïti</i>).....	195
(15 octombrie 2019 – prezent, respectiv 15.05.2020).....	195
3. MANAGEMENTUL MISIUNILOR ONU ÎN HAITI, DIN PERSPECTIVA CONSILIULUI DE SECURITATE	196
3.1. Aspecte generale	196
3.2. Misiunile ONU premergătoare MINUSTAH, prin prisma rezoluțiilor Consiliului de Securitate: succesiune evenimentială.....	198
3.3. MINUSTAH – fundamente și principii directoare, necesitatea unei misiuni	230
3.4. MINUSTAH, înainte de seismul din 2010, din perspectiva Consiliului de Securitate.....	234
3.5. MINUSTAH, ulterior cutremurului din 2010, conform rezoluțiilor Consiliului de Securitate.....	269
3.6. Misiuni ONU ulterioare MINUSTAH.....	292
4. EFICIENȚA PREZENȚEI ONU ÎN HAITI: ASPECTE CONCLUZIVE	304
CAPITOLUL IV.....	316
POLIȚIA NAȚIONALĂ, FACTOR CHEIE PENTRU SIGURANȚA ȚĂRII ȘI, IMPLICIT, A REGIUNII.....	316
1. ORGANIZAREA ȘI MANAGEMENTUL INSTITUȚIONAL AL PNH: PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE 2017-2021 (PSD)	316
2. PSD - PNH – O ANALIZĂ REALISTĂ A POLIȚIEI NAȚIONALE DIN HAITI	320
1. Mediul general și specific de securitate al PNH.....	320
2. Cadrul socio	320
3. ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII PNH ȘI RELAȚIA ACESTEIA CU POPULAȚIA	346
4. TENDINȚE DEVIANTE ÎN CADRUL PNH. GRUPAREA PHANTOM 509 (FEBRUARIE 2021)	350

CAPITOLUL V	353
MANAGEMENTUL COOPERĂRII INTERNAȚIONALE ÎN SITUAȚII DE CRIZĂ	353
1. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ LA NIVELUL MISIUNILOR ONU	353
2. COSTURI ȘI CONTRIBUȚII ALE STATELOR LA MISIUNILE ONU DIN HAITI. PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA ACESTE MISIUNI ...	366
2.1. <i>Holera și MINUSTAH</i>	396
<i>Documentul al 32-lea de la deschiderea misiunii MINUSTAH</i>	396
3. ASPECTE ALE COOPERĂRII HAITI CU UNICUL VECIN DE PE INSULĂ, REPUBLICA DOMINICANĂ	409
4. IMPLICAREA INTERNAȚIONALĂ ÎN MANAGEMENTUL CRIZEI GENERATE ÎN HAITI, DE URAGANUL MATTHEW, DIN 4 OCTOMBRIE 2016	410
5. RELAȚIA UE – HAITI, DE LA AJUTORUL DE URGENȚĂ, ÎNSPRE COOPERAREA PENTRU DEZVOLTARE	415
6. ÎNCERCĂRI DE COOPERARE ÎNTRE ROMÂNIA ȘI HAITI	420
CAPITOLUL VI	427
PERSPECTIVE PENTRU NOI TIPURI DE INTERVENȚII: ZONELE ECONOMICE PROTEJATE DE ONU (ZEPONU), UN PROIECT PENTRU CREȘTEREA EFICIENȚEI COOPERĂRII INTERNAȚIONALE	427
1. ASPECTE INTRODUCTIVE	427
2. EMBARGOU ȘI DATORIA MORALĂ A ONU DE REMEDIERE A CONSECINȚELOR CRIZEI PROVOCATE	430
3. ZEPONU – ZONE ECONOMICE PROTEJATE DE ONU.....	432
4. REINTEGRAREA COMBATANȚILOR	434
5. INVESTIȚIILE DIRECTE, ÎN SCHIMBUL TAXELOR, O POSIBILĂ CALE DE COMBATERE A CORUPȚIEI	435
6. STRUCTURA ZEPONU	438
7. TURISMUL, UNA DINTRE ȘANSELE ECONOMIEI HAITIENE	440
8. ZEPONU – UN PROIECT REALIZABIL	443
CONCLUZII	446
1. HAITI, UN UNIVERS SINCRETIC.....	446
2. PROVOCĂRILE PROCESULUI DE DOCUMENTARE ȘI CERCETARE	452
3. FRONTIERELE CERCETĂRII ȘI PERSPECTIVE ALE ACESTEIA	456
BIBLIOGRAFIE	465
1. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ.....	465
2. DOCUMENTE – ACTE OFICIALE	481
2.1. <i>Rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU privind America Latină, Centrală și Caraibe</i>	482

2.2. Rezoluții ale Consiliului de Securitate privind misiunile ONU din Haiti, premergătoare MINUSTAH	485
2.3. Rezoluții ale Consiliului de Securitate privind misiunile ONU din Haiti, începând cu perioada MINUSTAH	487
2.4. RAPOARTE ale Secretarului General al ONU	489
3. RESURSE ELECTRONICE	492

SINTEZE ALE PRINCIPALELOR PĂRȚI ALE TEZEI DE DOCTORAT

Lucrarea de doctorat intitulată MANAGEMENTUL COOPERĂRII ȘI SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE. STUDIU DE CAZ: HAITI (AYTI) este structurată pe 6 capitole, cu subcapitolele aferente. Acestea sunt precedate de o **introducere** care fixează *motivația* alegerii temei, *ipotezele* de cercetare, *obiectivele* majore pe care le propuneam la începutul acestui demers și *metodologia* pe care o vedeam, la acel moment, adecvată.

Lucrarea atinge subiecte din sfera socială, culturală, politică, economică sau a securității naționale, în vederea creionării unei imagini de ansamblu asupra peisajului haitian, atât din perspectivă *evolutivă*, dar și *actuală*, pentru o înțelegere cât mai complexă a impactului prezenței misiunii ONU în Haiti.

Avantajul evident de care m-am bucurat, în încercarea de a construi prezentul demers de cercetare, a fost șansa de a mă afla la „fața locului”, adică în Haiti. Aceasta mi-a dat ocazia să constat direct realitățile din această țară, nu doar prin medierea textelor unor alți cercetători.

Mi-am propus înlăturarea, sau, cel puțin, diminuarea *carențelor informației* privind profilul socio-politic și cultural al Haiti în România, precum și analiza *punctelor tari*, ale celor *slabe*, a *oportunităților* care argumentează și, totodată, a *amenințărilor* care dinamitează legitimitatea prezenței ONU în această țară.

Totodată, am avut drept obiectiv inventarierea *referințelor bibliografice* existente în bibliotecile, centrele culturale din Port-au-Prince sau rafturile personale ale unor oameni de cultură haitieni, respectiv din fondurile de carte franceze și românești, în încercarea de a identifica majoritatea surselor existente și, totodată, de a discerne validitatea acestora, pentru a construi o platformă cvasi-exhaustivă utilă, sper, viitoarelor cercetări de specialitate.

Eventualul minus al cercetării este legat de subiectul în permanentă mișcare, fapt care face foarte dificilă, dacă nu imposibilă, o abordare exhaustivă a problematicii. În mod necesar,

aceasta reclamă o abordare trans și interdisciplinară, respectiv o analiză pe paliere distincte. De aceea, am încercat să respect cadrele stabilite dintru început în acest demers, fără pretenția epuizării subiectului, dar cu speranța definirii unor cadre clare ale acestuia.

În cercetările pe care le-am întreprins la arhivele și bibliotecile haitiene, am identificat adesea referințe bibliografice autohtone trunchiate. Pe de o parte este vorba despre material bibliografic deteriorat de factorii externi sau de neglijența umană.

Predictibila lipsă a surselor bibliografice în limba română a constituit o motivație pentru colorarea, prin prezentul demers de cercetare, a anumitor conuri de umbră informațională, existente în România, cu privire la evoluția socio-politică a Republicii Haiti și a implicării ONU în regiune.

La fața locului, culegerea și sintetizarea informației bibliografice a fost îngreunată substanțial de lipsa cataloagelor electronice la nivelul bibliotecilor, fondul de carte precar, dispariția sau devastarea depozitelor de carte.

M-am lovit, de asemenea, de anumite bariere sau ambiguități terminologice din documentele cercetate, pe care le-am înlăturat sau clarificat prin compararea, unde a fost posibil, a variantelor în limba franceză cu cele în limba engleză.

În concordanță cu obiectivele prezentului demers, enunțate în argument, am propus, pe parcursul lucrării, o combinație între *perspectiva teoretică* și *cercetările empirice, de teren*, palier pe care am încercat să surprind elementele care definesc metabolismul misiunii ONU în Haiti, la care am participat nemijlocit, dar, totodată, să ofer noi dovezi care să susțină eficiența acestor intervenții și să propun strategii noi de concepere a unor misiuni integrate, care să sporească eficiența acestora, în corelație cu situația economică a statelor vizate.

Studiind climatul socio-cultural din Haiti, am propus o reinterpretare a unora dintre valorile acestui spațiu, inclusiv dezambiguizarea unor aspecte privind credințele locale, cu efect indubitabil asupra tuturor structurilor sociale, iar experiența practică pe acest teritoriu al contrastelor mi-a facilitat, printre altele, atât accesul la surse bibliografice inedite pentru mediul academic european, mare parte neexplorate anterior, dar și posibilitatea de a propune o

prezentare sintetică a acestora, completată de reunirea surselor într-o bibliografie complexă, care cuprinde numeroase documente oficiale, utilă atât celor interesați de spațiul fostelor colonii din zona Americii Centrale și Caraibe, precum și specialiștilor axați pe tematica misiunilor Națiunilor Unite, în alte areale.

Pentru a spori claritatea analizei pe care am întreprins-o pe diferite paliere, capitolele cuprind concluzii parțiale, care vin să reliefeze atât stadiul cercetărilor asupra subiectului, pe plan internațional, cât și punctele de vedere propuse de diverși cercetători în domeniu.

În ceea ce privește diseminarea rezultatelor cercetării de față, am propus abordări ale subiectului, în diferite articole științifice și volume de conferință, organizând, în același timp, în cadrul unor proiecte de cercetare la care am participat, în calitate de membru în echipă, workshop-uri și conferințe vizând problematica misiunilor ONU.

Pe de altă parte, aspectul cel mai important din acest punct de vedere consider că este acela care vizează oferirea, de către prezentul demers de cercetare, a unei platforme de informare, atât de necesară tuturor membrilor Poliției Române, dar și a altor structuri administrative sau economice din țara noastră, care vor participa în continuare la misiuni de menținere a păcii sau la schimburi profesionale în general, iar la astfel de experiențe profesionale în Haiti, în particular.

Nu de puține ori, participanții la astfel de misiuni de menținere a păcii au constatat problema lipsei acute a surselor de informare acreditate, în limba română, absolut necesare în preambulul misiunii, precum în cazul Haiti, sau, prin analogie, a altor misiuni ONU. Din acest punct de vedere, tratarea subiectului lucrării de față este nu doar un demers util, ci în egală măsură, necesar.

Așa cum am precizat în partea introductivă a tezei, având în vedere caracterul dinamic al subiectului, dar și complexitatea acestuia, nu mi-am propus o epuizare a temei abordate, ci o analiză, pe paliere particularizate, atât a climatului socio-politic haitian, cât și a tipologiei și rolului misiunilor ONU, a eficienței celor care s-au succedat pe teritoriul acestei țări, iar pe

palier aplicativ, propunerea unei posibile strategii de eficientizare a acestor intervenții, pe baza lecțiilor de bune practici degajate în urma analizei evolutive a prezenței ONU în teritoriu.

Având în vedere nevoia de organizare a informației privind acest subiect, pe care am identificat-o parcurgând surse disparate și referințe bibliografice eterogene, a dus la *structurarea lucrării pe două componente majore*, una de *factură analitică*, aceasta reunind, într-un efort de sinteză, resursele bibliografice majore, pe care le-am reinterpretat și completat cu informații relevante, și una de *natură aplicativă*, născută în urma experienței personale în cadrul MINUSTAH.

Primul capitol (*ONU în zona Americii Latine, a Americii Centrale și a Caraibilor*) cuprinde patru subcapitole și este dedicat contextualizării misiunilor, în arealul Americii Latine, Centrale și a zonei Caraibe, pas fundamental pentru a poziționa corect o analiză vizând Haiti, în spațiul geopolitic căruia îi aparține. Astfel, am urmărit și am analizat rațiunea și impactul prezenței ONU, din perspectiva documentelor emise de Consiliul de Securitate, pentru toate țările din regiune, unde s-au desfășurat intervenții ONU, de la înființarea organizației, până în anul 2022.

Subcapitolul 1 (*Considerații generale*) analizează diversitatea culturală, lingvistică, religioasă, dar și particularitățile geopolitice și strategice care particularizează zona Americii Centrale și Caraibe în peisajul internațional. Totodată, e adusă în discuție delimitarea acestui areal, nu doar pe criteriul frontierelor terestre, în ecuație intrând și factori de natură lingvistică sau de fundal istoric.

De altfel, opiniile cercetătorilor sunt împărțite cu privire la acest subiect.

Astfel, o bună parte dintre aceștia consideră justificat Mexicul, geografic situat în America de Nord, drept o componentă a Americii Latine. Practic, aceasta din urmă cuprinde zona Caraibelor și aproape toate statele Americii de Sud, cu câteva excepții.

Subcapitolul 2. (*Structuri de cooperare Regională*) trece în revistă principalele organizații și alianțe care grupează statele din regiune: Organizația Statelor Americane, OAS, CARICOM (Caribbean Community - en.) „Comunitatea Caraibelor”, MERCOSUR

(MercadoComúndel Sur, din limba spaniolă), UNASUR (Uniunea Națiunilor Sud-Americane) și Asociația Statelor Caraibiene (ACS).

Tot în sfera asocierilor interstatale fundamentate economic se numără și MCCA – Piața Comună Central – Americană, iar în cadrul ONU, un număr semnificativ de țări din această regiune, incluzând Haiti, sunt regrupate sub cupola *Comisiei Economice pentru America Latină*. Aceasta are acronimul CEPAL în limba spaniolă și portugheză, respectiv ECLAC în limba engleză.

Când ne referim la zona Americii Centrale, din punctul de vedere al securității, trebuie să vorbim și despre *Grupul de state Contadora*. Ideea creării acestui grup de state a luat naștere în ianuarie 1983.

O altă mare organizație care regrupează state din zona Americii Latine și Caraibe este *Comunitatea Statelor din America Latină și Caraibe* (CELAC). Haiti face parte din această organizație care derulează parteneriate strategice cu statele membre ale Uniunii Europene prin EULAC, o structură care a luat naștere prin colaborarea dintre CELAC și UE.¹

Subcapitolul 3 (*Intervenții ONU în America Latină, America Centrală și Caraibe, conform rezoluțiilor Consiliului de Securitate*)

Am considerat oportun ca sursa primară a informațiilor prelucrate în prezentul demers să fie cea a rezoluțiilor, acestea reprezentând practic actul de naștere, dar și baza modificărilor, respectiv documentul oficial de încheiere a unei misiuni. Avantajele abordării surselor primare sunt multiple, probabil cele mai importante constând în preluarea informației directe și originale, dar și evitarea pericolului de a intra în capcana unor interpretări mai mult sau mai puțin valide din punct de vedere științific.

Pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra regiunii, am propus o analiză a rezoluțiilor Consiliului de Securitate ale ONU care vizează nu doar Haiti, ci în general țările considerate drept parte a Americii Latine, a Americii Centrale și a Caraibelor.

¹<http://eulac-focus.net/about-eu-lac/about-celac/>, accesat la 20.12.2019

Circulația armelor letale ilegale nu influențează viața zilnică a celei mai mari părți a cetățenilor unui stat membru al Uniunii Europene, cazurile de acest gen fiind foarte izolate, iar intervenția organelor abilitate este foarte promptă. Această problemă este însă un factor care alimentează într-o mare măsură criminalitatea, violența și instabilitatea pe toate planurile, nu doar în Haiti, ci și în alte state din această regiune.

Prin analizarea configurației și climatului de ansamblu al acestei regiuni, cu dinamica sa specifică, cu atuurile și cu limitările sale, putem să ne apropiem, prin focalizare, de rațiunile tectonicii socio-politice care guvernează evoluția statului haitian, aparent așezat pe o spirală imposibilă a dezastrului economic, a haosului social, a corupției și a inconsecvenței în guvernare.

Subcapitolul 4. *(Idei directe și principii generale ale implicării ONU în regiune)*

Un subcapitol distinct abordează ideile directe și principiile majore ale implicării ONU în regiune. Regimul armelor și muniției, precum și legislația aferentă, rolul esențial jucat de misiunile ONU în gestionarea proceselor electorale în diverse țări precum El Salvador, Costa Rica, Haiti, sprijinirea procesului complex și laborios de creare a unei noi poliții naționale, activitățile umanitare etc, constituie câteva dintre dimensiunile identificabile în cadrul tuturor misiunilor și care au făcut obiectul analizei.

Toate acțiunile întreprinse sub egida ONU se subsumează principiilor suveranității statale și a dreptului primordial al țărilor asupra resurselor de care dispun, iar principiile majore degajate din analiza rezoluțiilor dedicate arealului în discuție, se regăsesc și în documentele și procedurile aferente misiunii ONU din Haiti.

Capitolul secund (Haiti, perla Antilelor) propune o incursiune în istoria, dar și în contemporaneitatea haitiană, pentru a desțeleni teritoriul atât de controversat, dar fascinant totodată, a acestui stat încărcat de potențialități dar aflat, oarecum paradoxal, pe o spirală a distrugerii și a degradării pe care nici prezența prelungită și semnificativă a organismelor internaționale pare să nu o poată opri. În acest scop, am analizat simbolurile care guvernează

existența poporului haitian, încercând o eliminare a tabuurilor care persistă în jurul unor subiecte precum credința voodoo și practicile asociate acesteia.

Primul subcapitol (*Poziționarea geografică, etimologie, identitate*) poziționează Haiti din punct de vedere geografic. Insulele arealului Antilelor s-au născut cu aproximativ 150 de milioane de ani în urmă. Cea mai mare dintre acestea, Cuba, se află în partea de est, iar Hispaniola, a doua ca mărime, se remarcă prin faptul că este divizată din punct de vedere geografic de un lanț muntos, iar din punct de vedere administrativ, politic se compune din două state: Republica Dominicană și Republica Haiti. Aceasta din urmă a reprezentat, prin poziția sa geografică, de-a lungul timpului, un punct-cheie pe harta mapamondului.

Următoarele subcapitole (*Populațiile originare și Aspecte demografice din perioada modernă și contemporană. Administrație, instituții*) discută situația demografică la origini, respectiv aspecte demografice din perioada modernă și contemporană, administrație și instituții.

Descoperită de Cristofor Columb la data de 5 decembrie 1492, vechea colonie franceză este populată, în zilele noastre, preponderent de urmașii sclavilor aduși de pe continentul african. Și-a câștigat independența la data de 01.01.1804, în urma revoluției conduse de sclavi, dintre care s-au evidențiat Toussaint Louverture, Jean-Jaques Dessalines, Henri Christophe și Alexandre Petion, împotriva mării armate a renumitului Napoleon Bonaparte. Majoritatea referințelor istoriografice, converg asupra ideii potrivit căreia, la data venirii lui Columb pe insulă, aici se găseau populații aparținând unor etnii diferite, cel puțin patru la număr, după cum urmează: CARAÏBES, CIQUEHENS, TAINOS, și CIBONEYS. După exterminarea cvasi exhaustivă a populației locale, pentru a compensa necesarul de forță de muncă, spanioli și, ulterior, francezii colonizatori, au conceput planul unei repopulări prin transplantarea populațiilor de sclavi africani, pe aceste teritorii.

Problematica demografică reprezintă un aspect esențial în orice discuție despre potențialitățile de dezvoltare ale Haiti, cu atât mai mult cu cât datele în acest sens nu sunt cele mai exacte. În anul 2015 populația se ridică la 10.911.819 locuitori², conform datelor oferite de

²http://www.ihsi.ht/produit_demo_soc.htm, accesat în data de 23.04.2016

către de către instituția specializată pentru aceasta, respectiv Institutul Haitian de Statistică și Informatică.

Ulterior cutremurului de mare magnitudine din 12 ianuarie 2010, urmat de zeci de replici violente, probabilitatea ca acestea statistici să fie exacte, s-a redus simțitor, având în vedere pierderile enorme de vieți umane al căror număr nu se cunoaște nici astăzi cu exactitate.

Un subcapitol aparte este dedicat bicolorului haitian, originilor și simbolurilor acestuia. Drapelul haitian este, la ora actuală, conform constituției țării³, format din două benzi egale, de culoare albastră în partea superioară și roșie în partea inferioară. În mijloc, într-un careu de culoare albă, sunt reprezentate armele republicii.⁴

În subcapitolul dedicat cronologiei momentelor istorice esențiale (5. Cronologia momentelor istorice cheie din evoluția Haiti⁵), am încercat abordarea cât mai multor surse și coroborarea informațiilor pentru a creiona o cronologie cât mai apropiată de succesiunea evenimentială reală.

Din punct de vedere al cronologiei evenimentelor istorice și sociale relevante pentru parcursul formator al insulei Saint Domingue, sursele bibliografice prezintă, nu de puține ori, informații incomplete, ambigue și, pe alocuri, contradictorii. Aceste conuri de umbră ale referințelor din bibliografia subiectului justifică demersul de a completa, a pune ordine și a clarifica aspectele asupra cărora plana o anumită incertitudine.

³https://www.haiti-reference.com/pages/plan/histoire-et-societe/documents_historiques_/constitutions_/constitution-de-1987/, accesat la data de 30.05.2017

⁴<https://www.haiti-reference.com/pages/plan/histoire-et-societe/symboles-et-emblemes/symbole-drapeau/>, consultat la data 18.05.2017

⁵ Sursele bibliografice majore ale cronologiei: BLANCPAIN, François, *Histoire de Saint-Domingue Haïti*, Matoury, Guyane Française, Ibis Rouge Éditions, 2015; GRITZNER, Charles F., *Haiti*, New York, Chelsea House, 2011; http://www.lexpress.fr/actualite/monde/amerique-sud/chronologie-de-haiti-1492-2011_495209.html, consultat la data de 10.01.2017; <http://www.baraderes.com/histoire/chronologie.html>, consultat la data de 12.01.2017;

Pentru a oferi o imagine realistă cu privire la configurația actuală a unui stat aflat într-o derivă aparent imposibil de guvernat, dar mai ales pentru a încerca să explicăm paradigma culturală și de mentalitate a unui popor care pare să își trăiască în mod aproape voluptuos vocația eșecului, am optat pentru a aloca atenție și pentru a încerca o consultare cât mai complexă a bibliografiei de specialitate, în așa fel încât să identificăm, în trecutul acestei țări, eventuale explicații pentru modul în care răsturnarea anumitor scale valorice și norme sociale a dus la producerea „fenomenului” Haiti.

Un aspect căruia i-am acordat atenție este originea termenului *canibal*. Conform dicționarului *Le Robert*, aceasta este identificată de lingviști în proximitatea anului 1515, provenind din spaniolul *canibal*, la rândul său preluat din termenul *arawak caniba*, desemnându-i pe Caraibii din arealul Antilelor. Sensul este sinonim antropofagului.⁶ Prin extensie, termenul acoperă noțiunea de „crud”, „sălbatic”.

O altă interpretare se referă la faptul că la ajungerea sa pe noile pământuri, Columb a crezut că tribul arawak îi numește „cane-bal” pe oamenii cu cap de câine descriși în povestirile fantastice ale lui Jean de Mandeville.⁷

Dicționarul explicativ al limbii române trimite spre aceeași etimologie și spre antropofagia practică de triburile de Caraibi.⁸ Aceștia, conform surselor existente, i-au decimat pe rivalii lor Tainos, punând apoi în practică un tip de canibalism ritualic și revendicându-și drept soții femeile din tribul cucerit. Astfel s-a ajuns la amestecul celor două populații, femeile Tainos, vorbind limba arawak, iar bărbații caraibi exprimându-se în propriul lor sistem lingvistic.

⁶ *** *Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française, Le Nouveau Petit Robert*, Paris, Dictionnaires le Robert, 2008, p. 340

⁷ Manuel Moros PENA, *Istoria canibalismului*, București, Editura Corint, 2009, p.189

⁸ *** *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998, p.132

Subcapitolul al șaselea focalizează problema sclaviei în Haiti. În zona Caraibelor, noțiunea de sclavie datează din perioada debarcării, pe aceste teritorii a echipajelor lui Cristofor Columb, la sfârșitul anului 1492.

Departele de a avea ca intenție principală promovarea valorilor creștine, coloniștii spanioli sau supușii băștinașii nu doar jaf și exterminare, ci și la maladii față de care aceștia nu dobândiseră imunitate naturală, precum variola. Necesitatea asigurării forței de muncă a determinat începerea unui genocid de proporții cunoscut sub denumirea de comerț cu sclavi africani. În jurul anului 1517, primele corăbii încărcate cu ființe umane comercializate asemeni mărfurilor, își încep călătoria spre țărmurile insulelor Caraibe. Estimările cu privire la numărul sclavilor africani aduși în „Lumea Nouă” sunt vagi și imprecise, din motivul evident al lipsei unor statistici riguroase și a unor mărturii credibile. Cercetătorii vorbesc însă despre aproximativ 10 milioane de persoane.

Subcapitolul destinat culturii haitiene propune o privire de ansamblu asupra acesteia. Din punctul de vedere al cercetătorului, contactul cu acest spațiu cultural implică o obligație corelativă de natură științifică, dar, în egală măsură, și de natură morală, de a pune în lumină resorturile care fac să funcționeze, cu o dinamică aparte, sectorul cultural haitian.

Nu în ultimul rând, o subdiviziune aparte a lucrării discută problema Voodoo, a creștinismului și a altor culte în Haiti, țară a sincretismului religios. Voodoo, uneori ortografiat cu forme precum *Vodu*, sau *Vudu*, ori *Woodoo*, este modalitatea de expresie religioasă care s-a dezvoltat pe teritoriile actualei Republici Haiti, ca urmare a comerțului cu sclavi și a importului implicit de culturi și tradiții africane în această zonă a globului. În decursul secolelor, acest tip de religiozitate și de practici magice s-a amestecat în mod firesc cu principiile credinței catolice impuse tuturor prin Codul Negru al lui Ludovic al XIV-lea. Există diferite variante ale acestui cult, răspândite în zona Caraibe, America de Sud și SUA, o comunitate semnificativă de sorginte africană dezvoltând practicile voodoo în Regiunea New Orleans.

Am dedicat cel de al **treilea capitol (Misiunile Națiunilor Unite în Haiti)**, în exclusivitate, problemei misiunilor care s-au succedat în Haiti de-a lungul timpului, analizând evolutiv, atât reverberațiile prezenței acestora, cât și perfecționarea strategiilor de intervenție pe

care ONU le propune în Haiti. Din această perspectivă, am alocat atenție deosebită unor aspecte esențiale pe acest palier, precum accentul pe care Organizația Națiunilor Unite îl pune pe cooperarea internațională, concretizată, pe parcursul misiunilor, în acțiunile comune cu alți actori din zona securității, precum OAS și CARICOM.

Am procedat la analiza rezoluțiilor Consiliului de Securitate prin abordare directă a textelor originale, atât în limba franceză, cât și engleză, fapt care a permis o perspectivă corectă și argumentată asupra măsurilor pe care organismele internaționale le-au impus în privința Haiti, dar și asupra intervențiilor ONU în această țară. Am considerat oportun să aloc atenție sporită acestor documente care constituie sursa primară de informare cu privire atât la modalitatea în care a fost planificată cooperarea internațională, dar și cum s-a concretizat în teren, cât și în ceea ce privește situația generală din Haiti, precum crime, persoane dispărute în condiții suspecte, regim dictatorial, arestări abuzive, răpiri, violuri și abuzuri sexuale, îngrădirea libertății de exprimare și alte fapte penale grave, care au rămas voit nepedepsite. Toate acestea au impus luarea unor măsuri de către ONU.

Primul subcapitol, intitulat (ONU și tipuri de acțiuni, respectiv de misiuni), definește, conform bibliografiei de specialitate, cele cinci tipuri majore de activități de menținere a păcii (*Preventive Diplomacy (Diplomația preventivă)*, *Acțiunile de peacemaking*, *Acțiunile de peacekeeping*, *Acțiunile de peace enforcement*, *Acțiunile de peacebuilding*).

Subcapitolul secund (Sucesiunea misiunilor ONU din Haiti), pune în ordine informațiile disparate cu privire la cronologia intervențiilor în această țară, pentru ca subcapitolul al treilea, (Managementul misiunilor ONU în Haiti, din perspectiva Consiliului de Securitate), focalizează conținutul și structura rezoluțiilor Consiliului de Securitate și modalitatea desfășurării cooperării internaționale, respectiv de acțiune efectivă a statelor care contribuie la misiunile ONU din această țară. Acestea reprezintă reperul juridic care fundamentează acțiunile comune ale statelor membre ale ONU și esențializează problemele fierbinți care focalizează atenția factorilor decizionali, cu privire la securitatea, pacea și echilibrul geopolitic regional, dar și mondial.

Am recurs la o analiză a tuturor rezoluțiilor Consiliului de Securitate care se referă la Haiti, deoarece am considerat că acestea reprezintă un indicator fidel al evoluției situației din punctul de vedere al securității, într-un anumit interval de timp, acestea fiind, cel mai adesea, rezultatul unor reuniuni prilejuite de contexte cruciale în destinul socio-politic al unor țări sau areale. Mai mult decât atât, dacă sursele bibliografice, bogate de altfel, pot conține erori, distorsionări, omisiuni relevante sau interpretări fundamental diferite, rezoluțiile sunt, incontestabil, un reper cert cu privire la implicațiile deciziilor forului care le emite.

Ultimul subcapitol (Eficiența prezenței ONU în Haiti: aspecte concludive) are caracter concludiv și discută diferiți indicatori ai eficienței prezenței ONU în Haiti.

Unul dintre obiectivele cele mai importante ale misiunilor ONU din Haiti, care a fost reluat și pe care s-a insistat de-a lungul anilor, a fost crearea și profesionalizarea unei noi Poliții Naționale. De aici reiese rolul fundamental pe care această instituție îl deține în orice stat de drept, atât în planul securității naționale, cât și a ordinii și siguranței publice și, implicit, cu reverberații asupra securității tuturor statelor învecinate. Având în vedere aceste aspecte, am dedicat cel de al **patrulea capitol**, exclusiv Poliției Naționale.

Am adus în discuție, în subcapitole distincte, atât organizarea și managementul instituțional al PNH, conform Planului Strategic de Dezvoltare 2017-2021 (PSD), cât și aspecte ale activității PNH și relația acesteia cu populația locală. Pe de altă parte, am întreprins o analiză realistă a Poliției Naționale din Haiti și am adus în atenție anumite tendințe deviate, precum Gruparea PHANTOM 509 (februarie 2021).

Cel de al **cincilea capitol** (*Managementul cooperării internaționale în situații de criză*), aduce sub lupă atât contribuția României la misiunile ONU desfășurate în Haiti, cât și participarea semnificativă a altor state. Pentru a exemplifica modalitatea de cooperare internațională, strategiile de management al crizei, implementate de către ONU, am propus ca model, intervenția internațională în gestionarea crizei umanitare determinate de trecerea uraganului Matthew, în toamna anului 2016.

În decursul timpului, Haiti s-a confruntat cu epidemii potențate de calamitățile naturale, ale căror efecte au fost tragice, în acest sens impunându-se menționarea gravei crize sanitare provocate de holeră, dar și răspândirea alarmantă a virusului HIV în rândul populației, fapt care a determinat inclusiv atitudini discriminatorii reflectate în teoria celor 4 H, pe care am adus-o în discuție în prezenta lucrare. Recent, țara nu a fost ocolită de epidemia de SARS-COV2.

Prin documentul A/71/620 din data de 25.11.2016, Secretarul General, Ban Ki-moon, recunoaște explicit responsabilitatea morală a ONU față de victimele epidemiei de holeră și afirmă nevoia ca organizația să sprijine demersurile Haiti de învingere a flagelului și de construcție a atât de necesarelor facilități de apă curentă și de instalații sanitare.

La data de 1 decembrie 2016, la peste șase ani de la izbucnirea epidemiei de holeră, Ban Ki-moon prezintă scuzele organizației, adresate poporului haitian.

Un alt aspect pe care l-am abordat este utilitatea incontestabilă a folosirii dronelor cu elice, în special de către organele de poliție, pompieri, protecție civilă, fapt pe care l-am constatat nemijlocit, în perioada activității mele la unitatea de drone a misiunii ONU din Haiti, nou înființată la momentul angajării mele, în anul 2016, în cadrul acestei structuri.

Având în vedere noutatea (relativă) a acestui domeniu, ar fi oportun să existe specialiști în operarea dronelor în cadrul Poliției Române, la nivelul fiecărui județ, care să câștige experiență și care să poată interveni corespunzător în evenimentele în care dronele reprezintă o amenințare la viața și securitatea persoanelor sau a bunurilor, în vederea gestionării tehnicilor de preluare a dronelor, de anihilare a pericolelor care pot fi reprezentate prin utilizarea unor astfel de aparate de zbor de mici dimensiuni. Acești specialiști ar trebui să existe nu doar în capitală, ci la nivelul fiecărui județ, astfel aceștia având avantajul vitezei de reacție și care, totodată, ar putea cunoaște zona (exemplu, puncte de lansare a dronelor).

Din aceste puncte de vedere, aș propune crearea unor posturi de operatori de drone în organigrama acestor instituții, care ar putea funcționa, spre exemplu, în cadrul Direcției de Operațiuni Speciale sau al Serviciilor Criminalistice, la nivelul fiecărui județ. Activitatea

acestor operatori ar acoperi și sectorul interceptării dronelor utilizate neautorizat și al neutralizării pericolelor pe care acestea ar putea să le reprezinte. De altfel, Charles-Philippe David atrage atenția, în lucrarea sa dedicată securității și strategiei, asupra faptului că terorismul internațional, care pare să devină tot mai distructiv, fanatic și nihilist, putând determina un război global, explică, într-o oarecare măsură, acțiunile preventive și recursul tot mai frecvent la drone, în vederea contracarării acestui tip de acțiuni.⁹

O atenție particulară am acordat, de asemenea, reconstituirii istoricului relațiilor diplomatice dintre țara noastră și statul haitian, cu sprijinul Consulului General Onorific al României în Haiti, analizând, în același timp, și stadiul actual al cooperării România-Haiti, precum și perspectivele acesteia. Acestea se desfășoară în contextul mai larg al relației Haiti – Uniunea Europeană, aceasta din urmă fiind unul dintre principalii furnizori de sprijin și ajutor umanitar pentru fosta colonie franceză. La momentul de față, axa cea mai solidă și concretă de cooperare între țara noastră și Haiti o constituie spațiul academic, la rândul meu având privilegiul să contribui, cu expertiza proprie, la crearea unei tinere structuri de învățământ sub tutela Consulatului General al României la Port-au-Prince, numărându-mă printre membrii consiliului științific al Collège Universitaire de Roumanie (COUROM).

Cel din urmă capitol, al șaselea (Perspective pentru noi tipuri de intervenții: Zonele Economice Protejate de ONU (ZEPONU), un proiect pentru creșterea eficienței cooperării internaționale), constituie concretizarea cercetărilor mele, printr-un model inovativ de intervenție ONU, pe care l-am denumit ZEPONU, acesta reprezentând o strategie regândită a misiunilor organizației, în Haiti, cu aplicabilitate și în alte țări cu climat social, politic și economic similar și cu condiții asemănătoare de securitate.

Viziunea mea asupra proiectului de intervenție ONU, respectiv de gestionare a cooperării organizațiilor internaționale, este constituită în spiritul ideii confucianiste potrivit căreia un castron de orez va sprijini o persoană, oferindu-i hrană pentru o zi, însă tehnica de a-l învăța să își cultive orezul, respectiv hrana, constituie salvarea întregii sale vieți.

⁹ Charles-Philippe DAVID, *La guerre et la paix, Approches et enjeux de la sécurité et de la stratégie*, Paris, Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, 2013, p.17

Reformarea și îmbunătățirea misiunilor ONU, nu reprezintă un demers nou, ci este o preocupare continuă reflectată în eforturile susținute ale organizației de a implementa mecanisme de control și de optimizare a eficienței pe toate palierele și în toate diviziunile structurilor sale.

ZEPONU ar putea constitui o intervenție integrată, implementată simultan pe palierul economic și pe cel al securității și care, conform analizelor și cercetărilor pe care le-am derulat, ar contribui decisiv la ameliorarea situației în ambele sectoare, fără care nu rezistă construcția statală, iar rezultatele misiunilor ONU ar fi doar temporare. Mai exact, ideea pe care trebuie centrate viitoarele intervenții ONU este următoarea: fără securitate, nu poate fi construit un mediu economic stabil, iar fără stabilitate și din acest punct de vedere, nu poate fi construite instituții ale statului care să furnizeze și să asigure securitatea, respectiv ordinea și siguranța publică pe termen lung. Validitatea planului de intervenție propus este confirmată și din punct de vedere economic, noutatea ideii determinându-mă să consult experți în domeniu, pentru a verifica posibilitatea de implementare a proiectului.

Concluziile lucrării încearcă să reliefeze provocările procesului de documentare și cercetare, dar și limitele acesteia din urmă, identificând totodată perspectivele care se deschid. În cercetările pe care le am întreprins la arhivele și bibliotecile haitiene, am identificat adesea referințe bibliografice autohtone trunchiate.

Predictibila lipsă a surselor bibliografice în limba română a constituit o motivație pentru colorarea, prin prezentul demers de cercetare, a anumitor conuri de umbră informațională, existente în România, cu privire la evoluția socio-politică a Republicii Haiti și a implicării ONU în regiune.

În procesul de documentare din perioada calității mele de membru al MINUSTAH, am utilizat fondurile de carte ale Bibliotecii Naționale a Haiti (BNH), dar și a Institutului Cultural Francez din Port-au-Prince, precum și materiale existente în bazele de date ale MINUSTAH.

Pe parcursul demersurilor de cercetare, având în vedere caracterul preponderent al bibliografiei anglofone și francofone, am întâmpinat dificultăți în transpunerea cu acuratețe, în

limba română, a unor structuri lexicale, cu precădere cele de specialitate din sectorul polițienesc, militar etc.

Dintre dificultățile care au frânat uneori evoluția muncii de culegere și validare a informației, comunicarea deficitară cu anumite persoane sau structuri, lipsa de receptivitate și interes, feedback-ul întârziat sau absent au reprezentat provocări reale.

Așa cum am precizat în partea introductivă a tezei, având în vedere caracterul dinamic al subiectului, dar și complexitatea acestuia, nu mi-am propus o epuizare a temei abordate, ci o analiză, pe paliere particularizate, atât a climatului socio-politic haitian, cât și a tipologiei și rolului misiunilor ONU, a eficienței celor care s-au succedat pe teritoriul acestei țări, iar pe palier aplicativ, propunerea unei posibile strategii de eficientizare a acestor intervenții, pe baza lecțiilor de bune practici degajate în urma analizei evolutive a prezenței ONU în teritoriu.

În sfera cooperării internaționale și nu numai, reușita obiectivelor propuse, se bazează, așadar, pe un dialog neîntrerupt, pe conlucrare și cooperare permanentă, competiția trebuind înțeleasă din perspectiva aportului său la avansul societății, nu drept un tip de relație tensionată ale cărei efecte s-a înscris în registru negativ.

Discuția despre posibilitățile de eficientizare a unor intervenții ONU rămâne, firește, deschisă. În privința Haiti însă, dincolo de eventualele regândiri ale unor strategii care să implice organizații internaționale, se impune să aducem în discuție nu doar întâietatea poporului haitian în deciziile privind propria soartă, ci și responsabilitatea acestuia. Numeroase rezoluții ale Consiliului de Securitate aduc în discuție acest aspect, printre care S/RES/1608 (2005), S/RES/1658 (2006) privind MINUSTAH. Pentru respectul legii pe teritoriul țării, recâștigarea stabilității, dezvoltarea economică, socială, asumarea, de către autorități și cetățeni, a rolului lor decisiv de actori pe scena devenirii țării este esențială, iar prezența ONU sau a altor organizații internaționale, trebuie să vină în complementaritatea acțiunilor pe plan intern, odată ce autonomia instituțională și capacitatea funcțională vor fi pe deplin câștigate.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *** *ABC des Nations Unies*, New York, Département de l'information des Nations Unies, 1998
2. *** *ABC des Nations Unies*, Bruxelles, Éditions Bruyland, 2012
3. ABBOTT, Elizabeth, *Haiti. A Shattered Nation*, New York-London, Overlook Duckworth, 2011
4. ACEMOGLU, Daron, James A. ROBINSON, *De ce eşuează națiunile*, București, Editura Litera, 2018
5. BEAULIERE, Arnousse, *Haïti. Changer d'ère*, Paris, l'Harmattan, 2016
6. BELLEGARDE, Dantès, *Histoire du peuple haïtien (1492-1952)*, Première Édition 1953, Haiti, Les Éditions Fardin, 2014
7. BENAMRANE, Djilali, *L'ONU. Source ou frein au droit public international*, Paris, Éditions L'Harmattan, 2014
8. BERNARD, Joseph jr.: *Histoire de la colonie allemande d'Haiti*, Deuxième Édition, Port-au-Prince, Imprimerie Henri Deschamps, 2011
9. BICK, Paul B., Sorina CHIPER, *Swoosh identity: recontextualizations in Haiti and Romania*, în "Visual Communication", 6, 1/2007, Sage Publications, Londra, p.5-18
10. BLANCPAIN, François, *Histoire de Saint-Domingue Haïti*, Matoury, Guyane Française, Ibis Rouge Éditions, 2015
11. BOYER, Jean-Claude, *Histoire contemporaine du barreau de Port-au-Prince*, Imprimeur S.A., Port-au-Prince, 2016
12. BRIÈRE Jean-François, *L'Emprunt de 1825 dans la dette de l'indépendance haïtienne envers la France*, The Journal of Haitian Studies, Vol. 12, Nr.2, 2006, p.126

13. CASSIDY, Cody, *Oameni extraordinari și marile lor descoperiri*, București, Editura Niculescu, 2021
14. CAWTHORNE, Nigel, *Pirates. Les plus grandes histoires*, Champs-sur-Marne, Original Découverte, 2012
15. CHAUNU, Pierre, *Histoire de l'Amérique latine*, Paris, PUF, 2015
16. ****Le Code Noir ou Edit du Roi, servant de Règlement pour Le Gouvernement et l'Administration de la Justice & la Police des Iles Françaises de l'Amérique & pour la Discipline & le Commerce des Nègres & Esclaves dans ledit Pays, Donné à Versailles au mois de mars 1685*, Paris, Chez la Veuve Saugrain, DCCXVIII
17. ****Le Code Noir ou Edit du Roi, servant de Règlement pour Le Gouvernement et l'Administration de la Justice, Police, Discipline et le Commerce des Esclaves Negres, dans la Province et Colonie de la Louïsiannie, Donné à Versailles au mois de mars 1727*, Paris, de l'Imprimerie Royale, 1727
18. COHEN-Tanugi, Laurent, *Guerre ou paix*, Paris, Éditions Grasset et Fasquelle, 2007
19. COUPEAU, Steeve, *The History of Haiti*, Westport, Greenwood Press, 2008
20. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Socio-Cultural Patterns And National Behaviour. Study Case : The Foundation Of The Former Saint-Domingue French Colony*, în „Studii de știință și cultură”, Volumul XII, Nr. 4, decembrie 2016, ISBN PRINT 1841-1401, p.127-131
21. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Social Realities In Haiti : The Drama Of Survival*, Iulian Boldea (coord.), *Globalization and National Identity. Studies on the Strategies of Intercultural Dialogue, Sociology, Political Sciences and International Relations Series*, Târgu Mureș, Arhipelag XXI Press, 2016, p.319-329
22. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *ABOUT THE UNITED NATIONS, FROM A TO Z, (ABC des Nations Unies, Groupe de Boeck, Bruxelles, Édition Bruylant, 2012, ISBN 978-2-8027-3552-6, 342 pp.)* în „*The Public Administration and Social Policies Review*”, anul VII,

2015, nr. 2 (15), p.58-60

23. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Diachronic Analysis Of The Geopolitical And Geostrategy Concepts*, (Irina Ionela Pop, *Geopolitică și geostrategie : teorie și practică*, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2014, ISBN 978-973-664-726-0, 81 pages), în „*The Public Administration and Social Policies Review*”, anul VII, 2015, nr. 1 (14), p.123-126

24. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Participarea României la misiunile ONU în Haiti: retrospectivă și perspective*, în vol. *Unitatea limbii și culturii române*, Lucrările prezentate la Congresul Internațional al Culturii Române, ediția I, Timișoara, 2018, București / Timișoara, Editura Academiei Române / Editura David Press Print, 2018, p.364-370

25. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Cultural conflicts, centrifugal forces and centripetal tendencies in XX-st century Europe*, în volumul Simpozionului Internațional *Europa- Centru și Margine*, ediția a IV-a, 22-23 oct. 2015, volum suplimentar al Revistei „*Studii de știință și cultură*”, oct. 2015, p.91-98

26. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Matrici socio-culturale și comportament național. Studiu de caz: întemeierea fostei colonii franceze Saint-Domingue*, în Revista „*Studii de Știință și Cultură*”, Volumul XII, Nr. 4, decembrie 2016, p.65-70

27. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Haiti: repere istorice, sociale și politice*, lucrare apărută în volumul: Maria Sinaci, Cristian Măduța (coord.) *Comunicare, cultură și societate. Culegere de studii*, Budapesta, Trivent Publishing, 2017, pp.175-192

28. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Posibile strategii pentru contracararea unei crize socio-culturale, politice și economice proteiforme: Arnousse Beaulière, Haïti. Changer d'ère*, Paris, Editions L'Harmattan, 2016, 279 p., în Revista „*Studii de Știință și Cultură*”, Volumul XIV, Nr. 1, martie 2018, p.171-174

29. DANIEL, Ștefan Iaroslav, *Identitatea și comunicarea interculturală în Haiti: provocări și bariere*, în SINACI, Maria, Speranța Sofia MILANCOVICI (editori), *Comunicare, cultură și societate. Concepte, teorii și metode*, Culegere de studii, vol. Al IV-lea, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2020, pp.27-32

30. DAVID, Charles-Philippe, *La guerre et la paix, Approches et enjeux de la sécurité et de la stratégie*, Paris, Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, 2013
31. FARDIN, Dieudonné, *Histoire de la Littérature Haïtienne*, Tomes 1,2, Haïti, Les Éditions Fardin, 2013
32. FARDIN, Dieudonné, *Histoire de la Littérature Haïtienne*, Tomes 3,4,5, Haïti, Les Éditions Fardin, 2013
33. FELTHAM, R.G., *Ghid de diplomație*, București, Institutul European, 2005
34. FERRÉOL, Gilles, Guy Jucquois, *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*, București, Polirom, 2005
35. FLEURIMOND, Wiener Kerns, *Haïti, l'état de la nation*, Matoury, Guyane française, Ibis Rouge Éditions, 2015
36. FLEURIMOND, Wiener Kerns, *Haïti, de Michel Martelly à Jovenel Moïse, Une tumultueuse saga électorale (2014-2017)*, tome 1, Paris, l'Harmattan, 2019
37. FLEURIMOND, Wiener Kerns, *Haïti, de Michel Martelly à Jovenel Moïse, Une tumultueuse saga électorale (2014-2017)*, tome 2, Paris, l'Harmattan, 2019
38. FOMBRUN, Odette Roy, *L'Ayiti des Indiens*, Port-au-Prince, Fondation 92 / Orf / Éditions Henri Deschamps, 1992
39. FORMAN, Johanna Mendelson, *Latin American peacekeeping : a new era of international cooperation*, în vol. Jorge HEINE and Andrew S. THOMPSON (eds.), *Fixing Haiti: MINUSTAH and beyond*, Tokyo/New York/Paris, United Nations University Press, 2011
40. FOSTER, George, *Culture and Conquest*, Chicago, Quadrangle Books, 1960
41. *** *Garder le contrôle. Guide pratique à destination des experts civils intervenant dans le cadre d'une mission de gestion de crise*, Berlin, Centre pour les opérations internationales de paix (pour ENTRi – Europes New Training Initiative for Civilian Crisis Management), 2017

42. GABRIEL, Ambroise Dorino, *Le sens du vodou haïtien dans la lutte religieuse, identitaire et politique d'Haïti*, în „Vivre ensemble”, vol. 17, nr. 59, 2010, p.32
43. GARRIGUS, John D., *Before Haiti: Race and Citizenship in French Saint-Domingue*, New York, Palgrave Macmillan, 2006
44. GIRARD, Philippe R., *Clinton in Haiti: the 1994 U.S. invasion of Haiti*, New York, Palgrave Macmillan, 2004
45. GOLDSTEIN, Joshua S., *International Relations*, fourth edition, New York, Longman Publishing, 2001
46. GRITZNER, Charles F., *Haiti*, New York, Chelsea House, 2011
47. GUILLAUME, Alcindor, *Le guide d'un pays en détresse. Toute la vérité qui libérera et qui guidera Haïti*, Bloomington, Xlibris, 2012
48. *** *Haiti: a Future beyond Peacekeeping*, under the academic leadership of Professor Elisabeth Lindenmayer, Director of the United Nations Studies Program (UNSP), New York, Columbia University, 2009
49. HANHIMÄKI, Jussi M., *The United Nations. A Very Short Introduction*, New York, Oxford University Press, 2008
50. HAYES, Margaret Daly, Gary F. WEATLEY, *Interagency and Political-Military Dimensions of Peace Operations : Haiti – a Case Study*, Institute for National Strategic Studies, National Defense University, Washington, NDU Press Book, 1996
51. HEINE, Jorge, and Andrew S. Thompson (eds.), *Fixing Haiti: MINUSTAH and beyond*, Tokyo/New York/Paris, United Nations University Press, 2011
52. HUNTINGTON, Samuel P., *Le choc des civilisations*, Paris, Éditions Odile Jacob, 1997
53. HURBON, Laënnec, (coord.), *Catastrophes et environnement. Haïti, séisme du 12 janvier 2010*, Paris, Éditions de l'École de Hautes Etudes en Sciences Sociales, 2014

54. IVAN, Adrian Liviu, *Statele Unite ale Europei. Uniunea Europeană între interguvernamentalism și supranaționalism*, Cluj-Napoca, CA Publishing, 2014
55. JEAN, Eddy Arnold, *L'échec d'une élite. Indigénisme, négritude, noirisme*, Port-au-Prince, Éditions Haïti – Demain, 2009
56. JENSEN, Klaus Bruhn (Ed.), *A Handbook of Media and Communication Research, Qualitative and Quantitative Methodologies*, London / New York, Routledge, 2002
57. LIÉTAR, Pauline, *ONU : la grande imposture*, Paris, Éditions Albin Michel, 2017
58. MARTINEAU, Jean-Claude, *Haïti en six leçons*, Québec, Kiyikaat Éditions, 2012
59. MATTAROLLO, Radolfo, *Rien n'a été en vain*, Port-au-Prince, fără editură, 2013
60. MICHEL, Claudine, Patrick BELLEGARDE-SMITH (Ed.), *Vodou in Haitian Life and Culture. Invisible Powers*, New York, Palgrave MACMILLAN, 2006
61. MOBEKK, Eirin, *UN Peace Operations. Lessons from Haiti, 1994-2016*, Londra/New York, Routledge, 2017
62. MOORE, Jonathan, (dir.), *Des choix difficiles. Les dilemmes moraux de l'humanitaire*, Paris, Gallimard, 1998
63. NAU, Henry R., *Perspectives on International Relations*, Los Angeles / London / New Delhi / Singapore / Washington DC, SAGE / CQ Press, 2015
64. ORIOL, Michèle, *Histoire et Dictionnaire de la Révolution et de l'Indépendance d'Haïti*, Port au Prince, Editura Fondation pour la Recherche Iconographique et Documentaire, 2002
65. PAMPHILE, Leon D., *Haitians and African Americans. A Heritage of Tragedy and Hope*, Gainesville, University Press of Florida, 2001
66. PODUR, Justin, *Haiti's New Dictatorship, The Coup, the Earthquake and the UN Occupation*, Toronto, PlutoPress, 2012
67. PRICE, Hannibal, *De la Réhabilitation de la race noire par la République*

d'Haïti, (Première édition 1898), Port-au-Prince, Les Éditions Fardin, 2012

68. PRICE-MARS, Louis, *Les Maitres de l'aube*, Port-au-Prince, Imprimerie Le Natal, 1982

69. RANKIN, A. Monica, *The Greenwood Histories of the Modern Nations, The History of Costa Rica*, California, Greenwood – ABC-CLIO, LLC, 2012

70. Di RAZZA, Namie, *L'ONU en Haïti depuis 2004*, Paris, L'Harmattan, 2010

71. RENDA, Mary A., *Taking Haiti. Military Occupation and the Culture of U.S. Imperialism, 1915–1940*, The University of North Carolina Press, 2001

72. RODRIGUEZ, Deborah, *Island on the Edge of the World*, Londra, Sphere, 2020

73. De la SABLIERE, Jean-Marc, *Indispensable ONU*, Paris, Éditions Plon, 2017

74. SHAMSIE, Yasmine, Andrew S. THOMPSON (editors), *Haiti. Hope for a Fragile State*, Waterloo, Wilfrid Laurier University Press, 2006

75. SINACI, Maria, Speranța Sofia MILANCOVICI (editori), *Comunicare, cultură și societate. Concepte, teorii, metode*, Culegere de studii, vol. Al IV-lea, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2020

76. O'SULLIVAN, Tim, John HARTLEY, Danny SAUNDERS, Martin MONTGOMERY, John FISKE, *Concepte fundamentale din științele comunicării și studiile culturale*, București, Editura Polirom, 2001

77. SUPPLICE, Daniel, *Dictionnaire biographique des personnalités politiques de la République d'Haïti 1804-2014*, Port-au-Prince, C3Editions, 2014

78. TANN, Mambo Chita, *Le vaudou haïtien. Une introduction à la tradition spirituelle indigène d'Haïti*, Rayol Canadel sur Mer, Éditions Alliance Magique, 2017

79. VAÏSE, Maurice (ccord.), *Dictionar de relații internaționale. Secolul XX*, București, Polirom, 2008

80. WEIBERT, Arthus, *Haïti et le monde. Deux siècles de relations internationales*,

Bibliothèque Nationale d'Haïti / Bibliothèque et Archives nationales du Québec/ Bibliothèque et Archives Canada, 2021

81. WESNER, Emmanuel, *Histoire, géographie, éducation à la citoyenneté*, [Port-au-Prince], Collection W2YPP Emmanuel, 2012

82. WILLIAMSON, Roger, *Briser le cercle vicieux*, în Jonathan MOORE (dir.), *Des choix difficiles. Les dilemmes moraux de l'humanitaire*, Paris, Gallimard, 1998

83. ZAŠOVA, Svetlana, *Le cadre juridique de l'action des Casques Bleus*, collection dirigée par Hervé Dréviron, Paris, Publications de la Sorbonne, 2014

84. ZORGBIBE, Charles, *Chronologie des relations internationales*, Paris, Presses Universitaires de France, 1991

2. DOCUMENTE – ACTE OFICIALE SELECTIVE

- Actul final al celei de a șasea Reuniuni de consultări a miniștrilor afacerilor externe din 21 august 1960, Rezoluția I, OAS Official Records, OEA/Ser.C/II.6;
- *** Carta Națiunilor Unite din 26 iunie 1945
- *** Crime and Development in Central America. Caught in the Crossfire, United Nations Office on Drugs and Crime, United Nations Publication, May 2007
- *** *Global Peace Index*, Sydney, Institute for Economics and Peace, 2017
- *** *Haiti et la République Dominicaine, Les voies d'une coopération économique*, INHACOR – Institut Haïtien de Coopération Régionale, Imprimerie II Port-au-Prince, Haïti, 1994
- Plan Stratégique de Développement – Police Nationale d'Haïti 2017-2021
- *** Population totale, de 18 ans et plus. Ménages et densités estimés en 2015, (Direction de Statistiques Démographiques et Sociales, Ministère de l'Economie et des

Finances, Institut Haïtien de Statistique et d'Informatique IHSI), Port-au-Prince, à Bibliothèque Nationale d'Haïti, 2015

➤ Raportul Grupului de studiu a operațiunilor de menținere a păcii a ONU, din 21.08.2000, A/55/305-S/2000/809

➤ *** Rapport OMD (Objectifs du Millénaire pour le Développement) 2013: Haïti, un nouveau regard, Port-au-Prince, PNUD Haïti, (Programme des Nations Unies pour le Développement en Haïti), 2014

➤ Rezoluția Parlamentului European, numărul 2018/2562(RSP), privind sclavia copiilor în Haiti

➤ *** *The 1990 General Election in Haiti. International Delegation Report*, Gimmy Carter (delegation leader), National Democratic Institute for International Affairs, 1991

2.1. Rezoluții SELECTIVE ale Consiliului de Securitate al ONU privind America Latină, Centrală și Caraibe

<i>Nr. crt.</i>	<i>Numărul rezoluției</i>	<i>Data adoptării</i>
1.	S/RES/ 104 (1954)	-1954.06.20
2.	S/RES/ 144 (1960)	-1960.07.19
3.	S/RES/ 156 (1960)	-1960.09.09

4.	S/RES/ 203 (1965)	-1965.05.14
5.	S/RES/ 205 (1965)	-1965.05.22
6.	S/RES/ 325 (1973)	-1973.01.26
7.	S/RES/ 330 (1973)	-1973.03.21
8.	S/RES/ 530 (1983)	-1983.05.19
9.	S/RES/ 562 (1985)	-1985.05.10
10.	S/RES/ 2574 (2021)	-2021.05.11 (Columbia)
11.	S/RES/ 2603 (2021)	-2021.10.29 (Columbia)

2.2. Rezoluții SELECTIVE ale Consiliului de Securitate privind misiunile ONU din Haiti, premergătoare MINUSTAH

<i>Nr. crt.</i>	<i>Numărul rezoluției</i>	<i>Data adoptării</i>
1.	S/RES/ 841 (1993)	-1993.06.13
2.	S/RES/ 861 (1993)	-1993.08.27
3.	S/RES/ 867 (1993)	-1993.09.23
4.	S/RES/ 933 (1994)	-1994.06.30
5.	S/RES/ 940 (1994)	-1994.07.31
6.	S/RES/ 944 (1994)	-1994.09.29
7.	S/RES/ 975 (1995)	-1995.01.30
8.	S/RES/ 1007 (1995)	-1995.01.30
9.	S/RES/ 1086 (1996)	-1996.12.05
10.	S/RES/ 1123 (1997)	-1997.07.30
11.	S/RES/ 1141 (1997)	-1997.11.28
12.	S/RES/ 1212 (1998)	-1998.11.25
13.	S/RES/ 1277 (1999)	-1998.11.25

2.3. Rezoluții SELECTIVE ale Consiliului de Securitate privind misiunile ONU din Haiti, începând cu perioada MINUSTAH

<i>Nr. crt.</i>	<i>Numărul rezoluției</i>	<i>Data adoptării</i>
1.	S/RES/ 1529 (2004)	-2004.02.29
2.	S/RES/ 1601 (2005)	-2005.05.31
3.	S/RES/ 1702 (2006)	-2006.08.15
4.	S/RES/ 1743 (2007)	-2007.02.15
5.	S/RES/ 1840 (2008)	-2008.10.14
6.	S/RES/ 1892 (2009)	-2009.10.13
7.	S/RES/ 1944 (2010)	-2010.10.14
8.	S/RES/ 2012 (2011)	-2011.10.14
9.	S/RES/ 2070 (2012)	-2012.10.12
10.	S/RES/ 2119 (2013)	-2013.10.10
11.	S/RES/ 2180 (2014)	-2014.10.14
12.	S/RES/ 2243 (2015)	-2015.10.14
13.	S/RES/ 2313 (2016)	-2016.10.13
14.	S/RES/ 2350 (2017)	-2017.04.13

15.	S/RES/ 2410 (2018)	-2018.04.10
16.	S/RES/ 2476 (2019)	-2019.06.25
17.	S/RES/ 2547 (2020)	-2020.10.15
18.	S/RES/ 2600 (2021)	-2021.10.15

2.4. RAPOARTE SELECTIVE ale Secretarului General al ONU

Nr. crt.	Numărul raportului și data adoptării
1.	S/2021/559-2021.06.11
2.	S/2020/944-2020.09.25
3.	S/2019/198-2019.03.01
4.	S/2018/527-2018.06.01
5.	S/2017/223-2017.03.16
6.	A/71/620-2016.11.25
7.	S/2016/753-2016.08.31
8.	S/2015/157-2015.03.04
9.	S/2014/617-2014.08.29
10.	S/2013/139-2013.08.08
11.	S/2012/678-2012.08.31
12.	S/2011/183-2011.03.24
13.	S/2010/446-2010.09.01
14.	S/2010/200/Corr.1-2010.04.27
15.	S/2010/200-2010.02.22

16.	S/2009/439-2009.09.01
17.	S/2008/202-2008.03.26
18.	S/2007/503-2007.08.22
19.	S/2006/1003-2006.12.19
20.	S/2005/313-2005.05.13
21.	S/2004/300-2004.04.16

3. RESURSE ELECTRONICE SELECTIVE

<http://celacinternational.org/>

<http://lenouvelliste.com/>

<http://www.banquemondiale.org/>

<http://www.europe1.fr/international/>

<http://www.haitilibre.com/>

<http://www.hpnhaiti.com/>

<http://www.lemonde.fr/>

<http://www.lexpress.fr/>

<http://www.securitycouncilreport.org/>

<http://www.un.org/>

<http://www.unhcr.org/>

<http://www.universalis.fr/>

<http://www.zoomsurhaiti.com/>

<https://caricom.org>

<https://cfihaiti.com/index.php/>

<https://ec.europa.eu/echo/>

<https://minujusth.unmissions.org/>

<https://news.un.org/>

<https://peacekeeping.un.org/>

<https://procurement-notices.undp.org/>

<https://search.archives.un.org/>

<https://www.cepal.org/>

<https://www.cotidianul.ro/>

<https://www.diplomatie.gouv.fr/>

<https://www.globalsecurity.org/>

<https://www.icihaiti.com/>

<https://www.lefigaro.fr/>

<https://www.lenouvelliste.com/>

<https://www.mae.ro/>

<https://www.mediafax.ro/>

<https://www.mercosur.int/>

<https://www.nti.org/>

<https://www.nytimes.com/>

<https://www.politiaromana.ro/>

<https://www.un.org/>

<https://www.unasursg.org/>